

דו"ח וועדת הביקורת לקראת האסיפה הכללית באוקטובר 2023

חברי וועדת הביקורת: ד"ר ליאור שוחט, ישראל גולדשטיין, פרופ' אורן קפלן (יו"ר)

לחברי הפ"י, שלום רב,

זהו הדו"ח הראשון שאנו מוציאים מאז היבחרנו בשנה שעברה לתפקידנו באסיפה הכללית הקודמת של הפ"י. נפגשנו השנה מספר פעמים לדיונים בנושאי הביקורת השונים. כמו כן שלחנו נציג מתחלף מטעמנו לשיבות הוועד המרכזי לאורך השנה.

בתחילת כהונתנו דנו בסוגיית הנושאים שבהם נתמקד במסגרת תפקידנו. אנו רואים את ליבת עיסוקנו, מחד, בנושאי מנהל תקין ותקצוב. מאידך, איננו רואים מקום להיכנס לסוגיות ניהוליות ותוכניות עבודה אשר עלולות באופן שוטף לדיון בוועד המרכזי, למעט במקרים דחופים שיעלו ואשר נוגעים לתקנון ונושאי מהות של התנהלות תקינה. אנו רואים לנכון, כמובן, להעלות שאלות תכנוניות ותקציביות הנוגעות לפעילות כאלה, כפי שגם יבואו לביטוי בדוח הנוכחי.

וכעת לגבי נושאי דוח הביקורת הנוכחי:

1. אישור הדוחות הכספיים

קראנו את הדו"ח הכספי לשנת 2022. יש להדגיש כי דוח זה שיובא לאישור באסיפה הקרובה נוגע לשנת התקציב הקודמת לכהונתנו. בכל מקרה, למיטב הבנתנו וההסברים שקיבלנו אודותיו, אנו ממליצים לאשר את הדוח.

2. ייעוד הרזרבה הכספית הקיימת מזה שנים רבות להקמת בית להפ"י

לפני מספר שנים הוחלט בהפ"י לשריין סכום רזרבה כספית מסוימת מתוך רצון להקים בבוא הזמן בית-קבע להפ"י. בחלוף השנים הסתבר שמדובר בהשקעה כספית גבוהה והפרויקט לא יצא לפועל. לאור העובדה שבית פיזי לא יבנה בעתיד הנראה לעין, הרזרבה אינה מקיימת את ייעודה המקורי. בכדי למנוע מצב בו יהיה שימוש אקראי ולא מתוכנן ברזרבה, שנועדה למטרה אסטרטגית, וועדת הביקורת המליצה להנהלת הפ"י לבחון את הייעודיים האפשריים לרזרבה ולעגן אותם בהחלטה שגם תתועד בדוחות הכספיים המילוליים.

ייעוד אחד לדוגמא, שכבר הוזכר בפנינו, הוא בנייתו של בית וירטואלי באמצעות שיפור אתר האינטרנט של הפ"י. כמו כן קיים צורך ברור מאליו לשמור על רזרבה מסוימת לימי סגריר, אך גם על גודלה והיקפה, כדאי להחליט בצורה מסודרת תוך התייעצות עם רואה החשבון של הארגון. בכל מקרה, רצוי להימנע, לדעתנו, משימוש ברזרבה למימוש הוצאות שוטפות.

תגובת הוועד המנהל:

"חשוב לנו לציין שהרזרבה של הארגון אינה כוללת רק את החצי מיליון שקל המיועדים ל"בית". ישנם כספים נוספים, השמורים "ליום סגריר", לכן פוחת הסיכון להשתמש ברזרבה להוצאות שוטפות. יחד עם זאת, ההנהלה מסכימה שיש צורך להחליט על ייעוד חדש וריאלי של כספי הרזרבה.

המלצת וועדת הביקורת:

ייעוד הרזרבה יבחן בוועד המנהל ויקבעו עקרונות השימוש בה. נמשיך לעקוב אחר הנושא ונתייחס אליו בדוח הבא לקראת האסיפה הכללית בשנת 2024.

3. רגישות מיוחדת לנושא האמור של הרזרבה עולה בשל שינוי שראינו במבנה ההוצאות של הפ"י אשר גדל לפני כשנה ויצר גירעון מתוכנן בשנתיים שעברו. אין מניעה, כמובן, ששנים מסוימות תהיינה גרעוניות, בוודאי בארגון ללא כוונת רווח כמו הפ"י אשר מחזיק עודפים משנים קודמות וכאשר הגירעון המתוכנן מיועד לצמיחה והתפתחות. יש לציין שבפועל, הגירעון נעלם, ואף הופיע עודף מסוים לאחרונה, אך הדבר התרחש בצורה לא מתוכננת. ביקשנו את התייחסות הוועד המנהל לתוכניתו בהמשך ולטווח הארוך לגבי האיזון התקציבי.

תגובת הוועד המנהל:

בוצעו שינויים משמעותיים בכוח האדם, אך הם היו בעיקר בשנת 2021, כאשר נוספו למטה שני תפקידים: חצי משרה של רכזת מגזר ציבורי וחצי משרה של רכזת תחום פסיכולוגים עצמאיים. בדצמבר 2021 הוחלט להגדיל את משרת המנכ"ל מ-60% ל-100%. בתחילת 2022 הסתיימה עבודתה של רכזת מגזר ציבורי והוחלט לא לאייש שוב את המשרה, מכיוון שבפועל יו"ר הפ"י והמנכ"לית ממלאים את הפונקציה הזו. תפקיד רכזת עצמאיים אוייש ב-35% משרה. על כן רמת הוצאות השכר לא השתנתה באופן משמעותי.

לגבי התכנון הרב-שנתי של מבנה ההכנסות וההוצאות של הארגון, אנחנו מקבלים את ההערות. לא מתבצע תכנון רב שנתי, בין היתר בשל כך שחלק מהדברים תלויים בפעילותן העצמאית של החטיבות. יש לקבוע דרכי עבודה ולבקש מהחטיבות תכנון פעילות מראש הכולל תאריך יעד וניצול תקציבי.

המלצת וועדת הביקורת:

אנו ממליצים להפריד את היבטי התקציב הקשורים למטה מאלו הקשורים לפעילות החטיבות. את כל מה שקשור להוצאות הישירות של המטה, כמו הוצאות השכר, רצוי לתכנן בראייה רב שנתית ולוודא איזון תקציבי בטווח הארוך. בכל מה שנוגע לחטיבות ישנה התייחסות ספציפית בהמשך הדוח.

4. כחלק מהמדיניות של הנהלת הפ"י להעצים את החטיבות השונות, וכן כדי ליזום פעילויות מבורכות ברמה הכלל ארגונית (כגון השתלמויות וקורסים מקצועיים לטובת החברים בארגון), התרשמנו כי ישנה הגברה של פעילויות כאלה, וזו דרשה, מן הסתם, הקצאת משאבים כלשהי וקביעת נוהל דרכו מתקבלות החלטות על אישור או אי-אישור פעילויות ויזמות שעולות על הפרק. בהקשר זה ביקשה וועדת הביקורת את התייחסות הוועד המנהל על אופן קבלת ההחלטות בשתי סוגיות שונות:

א. לגבי הפעילויות וההשתלמויות ברמה הכלל ארגונית שמוענקות לחברי הפ"י כחלק מקידום הזיקה של חברי הפ"י לארגון וכמובן בתור שירות לחברי הארגון.

תגובת הוועד המנהל:

חלק מההחלטות מתקבלות בוועד המרכזי – כגון, יומן, פסיכואקטואליה, מאגרי מידע, יעוץ משפטי ועוד. פעילות הקשורה להעשרה/ הכשרה/ הטבות לחברים מתקבלת אצל המנכ"לית בשיתוף היו"ר והגורמים הרלוונטיים.

המלצת וועדת הביקורת:

אנו מברכים על הרחבת הפעילות הארגונית, נמשיך לעקוב אחריה, בעיקר בהיבט התקציבי ונבקש מהוועד המנהל להעביר אלינו במהלך השנה הקרובה את רשימת הפעילויות השונות והשלכותיהן התקציביות. נבחן זאת ונתייחס לכך בדוח הביקורת בשנה הבאה.

ב. לגבי הפעילויות שמארגנות החטיבות השונות בהפ"י על בסיס הכנסות מצטברות שכל חטיבה יכולה ליצור מתוך כנסים ופעילויות שהן מפעילות: כפי שהובהר לנו על ידי היו"ר, המנכ"לית ועל ידי רואה החשבון, ההתחשבות הכספית של יתרות אלה נערכת מול החטיבות על ידי כרטסת פנימית ואינה מקבלת ביטוי בדוחות הכספיים. הליך זה עלול להיות בעייתי מבחינת תכנון שנתי של גירעון / עודף מאחר והחטיבות רשאיות כיום להשתמש ביתרות העומדות לרשותן ללא כל סייג. במצב שכזה יכול התקציב המתוכנן לעמוד על יתרה או גירעון מסוימים, אך בשל שימוש חד פעמי ולא מתוכנן של אחת החטיבות ביתרה שעומדת לרשותה, ייווצר בפועל גירעון לא מתוכנן. מומלץ למסד נוהל הנוגע לעיתוי בו מודיעות החטיבות מראש על השימוש המיועד ביתרות העומדות לרשותן, כך שניתן יהיה לשלב הוצאות צפויות אלה בתוך התקציב המתוכנן, מבלי לפגוע כמובן ביזמות של פעילות החטיבות. בנוסף, אנו ממליצים להוסיף לדוחות הכספיים המילוליים ביאור הכולל את היתרות העומדות לרשות החטיבות השונות.

תגובת הוועד המנהל:

עד שנת 2022 הרישום של הכספים ב"קופות" של החטיבות המיועדים לשימוש לפעילות חטיבתית לא נוהל לפי שנת תקציב אלא כרצף של הכנסות/הוצאות. אצל חלק מהחטיבות החישובים נמשכים משנת 2003. רוב הכספים שהצטברו במהלך השנים הינם יתרות של כנסים שנתיים, ולאחרונה גם קורסים והשתלמויות שמניבים לעיתים רווח או הפסד קטנים.

אנו מבקשים מהחטיבות לתכנן את ניצול היתרות שיש לרשותם אך ללא הצלחה מרובה. נכון לנהלים של היום הם יכולים לשמור את היתרות לנצח.

משנת 2022 אנו מקפידים על רישום מדויק של הכנסות/הוצאות לפי שנת תקציב.

ההנהלה סבורה שאין זה חיוני לציין את פירוט ההכנסות וההוצאות של כל פרויקט של כל חטיבה כפי שלא מפרטים פעילות של פסיכואקטואליה, פורום הארגונים וכו'. בתקציב השוטף ובדוחות ביצוע יש פירוט של הפעילות. לעיתים עודף מידע לא מאפשר להבין את העיקר, עדיף תקציב ממוקד שמראה הכנסות והוצאות בבירור. במידה ומישהו רוצה לחקור לעומק, יש תיעוד ושקיפות של כל הפעילות.

המלצת וועדת הביקורת:

הייחודיות של פעילות החטיבות היא בצבירת והעברת היתרות משנה לשנה, זאת בניגוד לפעילות הרגילה שמפעיל המטה, כגון פסיכואקטואליה ושאר הפעילויות, אשר מתקצבות בתוך שנת התקציב ואינן נצברות או עוברות משנה תקציבית אחת למשניה. הנושא המרכזי שאנו מבקשים להסדיר, ואותו הבהרנו לרואה החשבון של העמותה עם כניסתנו לתפקיד, ואכן יושם בפועל בדוחות הנוכחיים, זה מעקב מסודר על יתרות החטיבות. בדוח השנתי הבא נמליץ להוסיף יתרת פתיחת שנה ויתרת סיום שנה בכדי להגביר מעקב ושקיפות. אנו מקבלים את עמדת ההנהלה שאין צורך לפרט בדוח עצמו את מהות הפעילויות שכל חטיבה וחטיבה ביצעה.

לגבי תכנון ההוצאות השנתי, אנו ממליצים לדרוש מכל חטיבה להגיש מסמך תכנון פעילות וניצול יתרות לשנת התקציב הבאה, כפי שמבוצע בתכנון התקציב של המטה והארגון כולו. אנו מכירים בכך שעשויים להיווצר מצבים שבהם תהיה חריגה מהתכנון כלפי מעלה או מטה מסיבות שונות, אך תכנון מראש יעזור גם לחטיבות וגם למטה לכלכל את המלכיהם ולהגיע לתקציב מאוזן.

איננו רואים מניעה לצבירת יתרות ללא מגבלת זמן, במיוחד כאשר מדובר בכספים שנוצרו מפעילות עצמאית מבורכת של החטיבות, אך יש צורך במעקב מסודר ושקוף אחר יתרות אלו ולהביא את החטיבות לתכנון הוצאות והכנסות מראש, עד כמה שניתן, כפי שנעשה במטה ובכל ארגון הפועל לפי תקציב מתוכנן וביצועו.

ג. לגבי הפעילויות שמארגנות החטיבות השונות בהפ"י באמצעות תקציב שנתי המוקצה להן מתוך התקציב הכללי של הפ"י – הובהר לנו כי מדובר בתקציב המוקצה לשימוש בתוך שנת תקציב ספציפית וכי עודפים שלא נעשה בהם שימוש נמחקים בסוף שנה.

תגובת הוועד המנהל:

מדובר על תקציב של 2,000 ₪ לשנה לכל חטיבה קטנה, ולחינוכיים ולקליניים סכום של 10,000 ₪ לשנה. לרוב לא נעשה שימוש בתקציב הנ"ל, רק במצב שאין לחטיבה יתרות.

המלצת וועדת הביקורת:

אנו סבורים שרצוי להפעיל את היתרות דווקא באופן הפוך, כלומר, שיעשה קודם כל שימוש ביתרות השנתיות המתוכננות לכל חטיבה, ורק לאחר מיצוי התקציב השנתי המיועד, יעשה שימוש ברזרבה של החטיבה. הדבר גם הוגן יותר כלפי החטיבות שמצליחות להניב רווחים מפעילויותיהם, כך שיוכלו לשמור יתרות גבוהות יותר להמשך, לאחר שהשתמשו בתקציב השנתי המיועד להם לפעילויות אלה.

5. בשולי העניין הנ"ל אנו סבורים שרצוי גם להסדיר את ניהול הסיכונים בהתקשרות של החטיבות עם ספקים חיצוניים בנוגע להפעלת הפעילויות השונות, ומידת החשיפה של הפ"י לכשלים פוטנציאליים של ספקים אלו. לדוגמה, אם מתוכנן כנס על ידי אחת החטיבות, אשר מופעל ומנוהל על ידי ספק חיצוני שמתמחה בארגון כנסים, כל המערכת החשבונאית של הכנס תנוהל על ידי הספק, ובדוחות הכספיים של הפ"י תבוא לביטוי רק תקורה מסוימת שהחטיבה מקבלת, וכן הוצאות ספציפיות שהחטיבה מייצגת לפעילויות בכנס שכזה (ולא התמונה החשבונאית במלואה). עם זאת, במידה ואותו ספק יהפוך לחדל פירעון, או במידה וכוח עליון כזה או אחר יגרום לביטול הכנס, או במקרה וייווצר מקרה ביטוח פרטני כלשהו במהלך הכנס, יש לבחון את מידת החשיפה של הפ"י לתביעות ודרישת החזר הוצאות ממשותפי הכנס והספקים השונים, או לתביעות ביטוחיות מצד גורם כלשהו שעלול לתבוע את הפ"י בטענה לאחריות עקיפה או ישירה.

תגובת הוועד המנהל:

כל פעילות עם ספקים חיצוניים מגובה בהסכם שכולל נושא ביטולים וכוח עליון. עד היום, סטטיסטית, לא קרו אירועים, פרט לקורונה, ועד כה לא נחשפנו לאירוע ביטוחי. על כן לא נראה שכדאי להשקיע כספים רבים על ביטוחים כאלה. בכל מקרה, הנשוא ייבדק יותר לעומק.

המלצת וועד הביקורת:

פעילות החטיבות מתבצעת באופן עצמאי למדי, עם פיקוח מסוים של הנהלת הפ"י. כוונתנו אינה בהכרח לכיסוי ביטוחי, אלא לראייה מערכתית של הנהלת הפ"י על סיכונים אפשריים שעלולים לצוץ מפעילות כזאת או אחרת של החטיבות, אשר עלולות לחייב את הפ"י בהוצאות בלתי צפויות. אנו סבורים שיש לעגן בנהלים את אופן ההתקשרות של החטיבות עם ספקים חיצוניים, ולהגביר את מודעות הפעילים בחטיבות להיבטים המשפטיים שעלולים לעלות בעקבות פעילויותיהם. מודעות עשויה בהחלט להביא למניעה. כמו כן יש לוודא שלא תתבצענה התקשרויות ללא אישור מנכ"ל הפ"י.

לסיום, ברצוננו לציין את המחויבות העמוקה שזיהינו בפעילותם האישית והמקצועית של חברי הנהלת הפ"י לארגון ולתפקידם, ממנה התרשמנו במהלך ישיבות הוועד המנהל ובתקשורת השוטפת שלנו עם הנהלה בנושאים השונים. נוכחנו כי בוועד המנהל יש גיוון של דעות וגישות שמביא לקבלת החלטות מאוזנות ושקולות ושהארגון מנהל בצורה רצינית ותקינה.

אנו מודים לוועד המרכזי על שיתוף הפעולה הפורה בפעילות וועדת הביקורת, ומאחלים לכל חברי הפ"י שנת פעילות פורייה ומבורכת.

בברכה

חברי וועדת הביקורת

ליאור שוחט, ישראל גולדשטיין, אורן קפלן (יו"ר)